GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN TRỊ DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TRONG BỐI CẢNH CHUYỂN ĐỔI SỐ HIỆN NAY

Trần Kim Chi
Khoa Kinh tế Nông Lâm - Xây dựng, Trường Cao đẳng Lào Cai

Tóm tắt: *Trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ, doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV) đóng vai trò quan trọng trong nền kinh tế nhưng vẫn gặp nhiều hạn chế về năng lực quản trị, công nghệ và nguồn nhân lực. Chuyển đổi số mở ra cơ hội giúp nâng cao hiệu quả quản trị thông qua tự động hóa, phân tích dữ liệu và tối ưu hóa quy trình. Tuy nhiên, phần lớn DNNVV chưa khai thác hiệu quả các công nghệ số, dẫn đến hiệu quả quản trị chưa cao. Bài báo tập trung phân tích sâu cơ sở lý luận, thực trạng quản trị DNNVV trong bối cảnh chuyển đổi số và đề xuất hệ thống giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản trị doanh nghiệp theo hướng hiện đại, linh hoạt và dựa trên dữ liệu.*

Từ khóa: *doanh nghiệp nhỏ và vừa, chuyển đổi số, quản trị doanh nghiệp, dữ liệu số, năng lực cạnh tranh.*

SOLUTIONS TO IMPROVE THE EFFECTIVENESS OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISE MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF CURRENT DIGITAL TRANSFORMATION

Abstract: *In the context of the ongoing digital transformation, small and medium-sized enterprises (SMEs) play a crucial role in the economy but still face many limitations in management capacity, technology, and human resources. Digital transformation opens opportunities to improve management efficiency through automation, data analysis, and process optimization. However, most SMEs have not effectively exploited digital technologies, leading to low management efficiency. This article focuses on an in-depth analysis of the theoretical basis and current state of SME governance in the context of digital transformation and proposes a system of solutions to improve the effectiveness of enterprise governance in a modern, flexible, and data-driven manner.*

Keywords: *small and medium enterprises, digital transformation, enterprise governance, digital data, competitiveness.*

Nhận bài: 23/04/2026 *Phản biện: 22/05/2026* *Duyệt đăng: 27/05/2026*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đang diễn ra mạnh mẽ, chuyển đổi số đã và đang trở thành xu thế tất yếu, tác động sâu rộng đến mọi lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội. Đối với doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV), lực lượng chiếm tỷ trọng lớn trong cơ cấu doanh nghiệp của nhiều quốc gia, chuyển đổi số vừa mở ra cơ hội phát triển đột phá, vừa đặt ra không ít thách thức trong công tác quản trị và điều hành. Việc ứng dụng công nghệ số không chỉ giúp doanh nghiệp tối ưu hóa quy trình hoạt động, giảm chi phí và nâng cao năng suất lao động, mà còn thay đổi căn bản phương thức quản trị từ truyền thống sang hiện đại, dựa trên dữ liệu và kết nối số.

Tuy nhiên, thực tế cho thấy phần lớn DNNVV vẫn đang gặp nhiều hạn chế như năng lực quản trị chưa theo kịp yêu cầu phát triển, mức độ ứng dụng công nghệ còn thấp, thiếu nguồn nhân lực chất lượng cao và chưa xây dựng được chiến lược chuyển đổi số một cách bài bản. Những hạn chế này đang trở thành rào cản lớn đối với việc nâng cao hiệu quả quản trị và năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp trong bối cảnh mới.

Xuất phát từ yêu cầu thực tiễn đó, việc nghiên cứu các giải pháp nâng cao hiệu quả quản trị doanh nghiệp nhỏ và vừa trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay là cần thiết, có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn. Bài báo này tập trung phân tích cơ sở lý luận, đánh giá thực trạng và đề xuất một số giải pháp nhằm góp phần nâng cao hiệu quả quản trị DNNVV, đáp ứng yêu cầu phát triển trong nền kinh tế số.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận về quản trị doanh nghiệp nhỏ và vừa trong bối cảnh chuyển đổi số

2.1.1. Doanh nghiệp nhỏ và vừa trong nền kinh tế hiện đại

Doanh nghiệp nhỏ và vừa là bộ phận chiếm đa số trong cơ cấu doanh nghiệp của nhiều quốc gia, đặc trưng bởi quy mô vốn nhỏ, số lượng lao động hạn chế và khả năng tích lũy tài chính chưa cao. Tuy nhiên, DNNVV lại có lợi thế về tính linh hoạt, khả năng thích ứng nhanh với biến động thị trường và dễ đổi mới mô hình kinh doanh.

Trong bối cảnh kinh tế số, vai trò của DNNVV không chỉ dừng lại ở tạo việc làm mà còn là lực lượng thúc đẩy đổi mới sáng tạo, đặc biệt trong các lĩnh vực thương mại điện tử, dịch vụ số và kinh tế nền tảng.

2.1.2. Bản chất của quản trị doanh nghiệp trong môi trường số

Quản trị doanh nghiệp là quá trình hoạch định, tổ chức, điều hành và kiểm soát các nguồn lực nhằm đạt mục tiêu tổ chức. Trong môi trường truyền thống, quản trị chủ yếu dựa vào kinh nghiệm và hệ thống báo cáo thủ công. Tuy nhiên, trong môi trường số, quản trị doanh nghiệp có sự thay đổi căn bản ở ba điểm:

Thứ nhất, quản trị dựa trên dữ liệu (data-driven management) trở thành nền tảng. Quyết định không còn dựa hoàn toàn vào trực giác mà dựa trên phân tích dữ liệu thời gian thực.

Thứ hai, tự động hóa quy trình quản trị giúp giảm thiểu lao động thủ công, tăng tốc độ xử lý và giảm sai sót.

Thứ ba, tính kết nối và tích hợp hệ thống giúp các bộ phận trong doanh nghiệp hoạt động như một thể thống nhất thông qua nền tảng số.

2.1.3. Chuyển đổi số trong doanh nghiệp nhỏ và vừa

Chuyển đổi số là quá trình tích hợp công nghệ số vào toàn bộ hoạt động của doanh nghiệp, từ mô hình kinh doanh đến quy trình vận hành. Đối với DNNVV, chuyển đổi số thường tập trung vào ba cấp độ:

- Số hóa (Digitization): chuyển dữ liệu từ dạng giấy sang dạng số.
- Ứng dụng công nghệ số (Digitalization): sử dụng phần mềm trong quản lý.
- Chuyển đổi số toàn diện (Digital Transformation): thay đổi mô hình kinh doanh và phương thức quản trị.

Điểm cốt lõi của chuyển đổi số không nằm ở công nghệ, mà nằm ở sự thay đổi mô hình tư duy và cách thức ra quyết định trong doanh nghiệp.

2.2. Vai trò của chuyển đổi số đối với quản trị DNNVV

Trong bối cảnh nền kinh tế số phát triển mạnh mẽ, chuyển đổi số không chỉ đơn thuần là việc ứng dụng công nghệ thông tin vào hoạt động doanh nghiệp, mà còn là quá trình thay đổi toàn diện mô hình quản trị, phương thức vận hành và cách thức ra quyết định. Đối với doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV), chuyển đổi số có vai trò đặc biệt quan trọng, bởi đây là khu vực doanh nghiệp có nguồn lực hạn chế nhưng lại chịu áp lực cạnh tranh rất lớn từ thị trường trong nước và quốc tế. Việc ứng dụng chuyển đổi số trong quản trị giúp DNNVV không chỉ tồn tại mà còn có khả năng phát triển bền vững và nâng cao năng lực cạnh tranh.

Trước hết, chuyển đổi số góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả ra quyết định trong quản trị doanh nghiệp. Trong mô hình quản trị truyền thống, các quyết định thường dựa vào kinh nghiệm cá nhân của nhà quản lý hoặc các báo cáo thủ công mang tính trễ thời gian. Điều này dễ dẫn đến sai lệch thông tin và phản ứng chậm trước biến động thị trường. Ngược lại, trong môi trường số, dữ liệu được thu thập, xử lý và phân tích theo thời gian thực thông qua các hệ thống quản trị như ERP, CRM hoặc các nền tảng phân tích dữ liệu lớn (Big Data). Nhờ đó, nhà quản trị có thể đưa ra quyết định nhanh chóng, chính xác và có cơ sở khoa học hơn, giảm thiểu rủi ro trong hoạt động kinh doanh.

Bên cạnh đó, chuyển đổi số có vai trò quan trọng trong việc tối ưu hóa quy trình quản trị và nâng cao hiệu suất hoạt động của doanh nghiệp. Các quy trình như kế toán, nhân sự, quản lý kho, bán hàng hay chăm sóc khách hàng nếu được số hóa sẽ giúp giảm đáng kể thời gian xử lý công việc và hạn chế sai sót do yếu tố con người. Ví dụ, việc áp dụng phần mềm quản lý bán hàng giúp doanh nghiệp theo dõi doanh thu theo thời gian thực, kiểm soát hàng tồn kho chính xác và tự động hóa quy trình đặt hàng. Điều này không chỉ giúp tiết kiệm chi phí vận hành mà còn nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn lực trong doanh nghiệp.

Một vai trò quan trọng khác của chuyển đổi số là tăng cường khả năng kết nối và mở rộng thị trường cho DNNVV. Thông qua các nền tảng số như thương mại điện tử, mạng xã hội và các hệ sinh thái kinh doanh trực tuyến, doanh nghiệp có thể tiếp cận khách hàng không giới hạn về không gian và thời gian. Điều này đặc biệt quan trọng đối với DNNVV vốn có hạn chế về ngân sách marketing và mạng lưới phân phối. Chuyển đổi số giúp doanh nghiệp xây dựng thương hiệu trực tuyến, triển khai các chiến dịch tiếp thị số (digital marketing) với chi phí thấp nhưng hiệu quả cao, từ đó mở rộng thị trường tiêu thụ sản phẩm và dịch vụ.

Ngoài ra, chuyển đổi số còn giúp tăng cường tính minh bạch và khả năng kiểm soát trong quản trị doanh nghiệp. Khi các hoạt động được số hóa, toàn bộ dữ liệu về tài chính, nhân sự, sản xuất và kinh doanh đều được lưu trữ và theo dõi trên hệ thống thống nhất. Điều này giúp nhà quản trị dễ dàng kiểm soát tình hình hoạt động của doanh

nghiệp, phát hiện kịp thời các sai lệch và đưa ra biện pháp điều chỉnh phù hợp. Đồng thời, tính minh bạch trong dữ liệu cũng góp phần nâng cao uy tín của doanh nghiệp đối với đối tác, khách hàng và các tổ chức tài chính.

Không những vậy, chuyển đổi số còn đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển nguồn nhân lực và thay đổi văn hóa quản trị trong doanh nghiệp. Quá trình chuyển đổi số buộc doanh nghiệp phải nâng cao kỹ năng số cho người lao động, từ đó hình thành đội ngũ nhân sự có khả năng thích ứng với công nghệ mới. Đồng thời, chuyển đổi số cũng thúc đẩy sự thay đổi trong văn hóa doanh nghiệp theo hướng linh hoạt, sáng tạo và dựa trên sự chia sẻ thông tin. Đây là nền tảng quan trọng để nâng cao hiệu quả quản trị lâu dài.

2.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản trị doanh nghiệp nhỏ và vừa

2.3.1. Đổi mới tư duy và chiến lược quản trị theo hướng dữ liệu hóa

Giải pháp đầu tiên và có tính quyết định mang tính nền tảng chính là sự chuyển đổi trong tư duy quản trị của nhà lãnh đạo doanh nghiệp. Trong nhiều DNNVV hiện nay, phương thức quản trị vẫn chủ yếu dựa trên kinh nghiệm cá nhân, trực giác và các báo cáo truyền thống có độ trễ cao. Điều này làm giảm đáng kể khả năng phản ứng nhanh với biến động thị trường trong bối cảnh cạnh tranh số hóa.

Do đó, yêu cầu đặt ra là doanh nghiệp cần chuyển mạnh sang mô hình quản trị dựa trên dữ liệu. Theo đó, dữ liệu phải được xem là tài sản chiến lược của doanh nghiệp, đóng vai trò trung tâm trong mọi quyết định quản trị.

Trước hết, doanh nghiệp cần xây dựng hệ thống thu thập dữ liệu đồng bộ từ các hoạt động như bán hàng, marketing, tài chính, kho vận và chăm sóc khách hàng. Dữ liệu không chỉ được lưu trữ mà cần được chuẩn hóa, tích hợp và xử lý thông qua các công cụ phân tích hiện đại.

Tiếp theo, doanh nghiệp cần phát triển hệ thống bảng điều khiển quản trị để hỗ trợ nhà quản lý theo dõi các chỉ số quan trọng theo thời gian thực như doanh thu, chi phí, lợi nhuận, hiệu suất bán hàng và hành vi khách hàng. Việc này giúp giảm phụ thuộc vào báo cáo thủ công và nâng cao tốc độ ra quyết định.

Quan trọng hơn, tư duy quản trị cần chuyển từ "quản lý phản ứng" sang "quản lý dự báo". Nghĩa là doanh nghiệp không chỉ nhìn vào dữ liệu quá khứ mà còn phải sử dụng các công cụ phân tích dự báo (predictive analytics) để nhận diện xu hướng thị trường, từ đó chủ động xây dựng chiến lược kinh doanh.

2.3.2. Ứng dụng công nghệ số trong quản trị doanh nghiệp một cách có chọn lọc và phù hợp

Giải pháp trọng tâm thứ hai là ứng dụng công nghệ số vào toàn bộ hoạt động quản trị doanh nghiệp. Tuy nhiên, đối với DNNVV, việc ứng dụng công nghệ cần đảm bảo nguyên tắc phù hợp – hiệu quả – tiết kiệm – có lộ trình, tránh tình trạng đầu tư dàn trải hoặc chạy theo xu hướng.

Trước hết, doanh nghiệp cần ưu tiên triển khai các hệ thống quản trị cốt lõi như ERP (Enterprise Resource Planning) để tích hợp các hoạt động tài chính, kế toán, kho vận và sản xuất trên cùng một nền tảng. Việc này giúp loại bỏ tình trạng dữ liệu phân tán, tăng tính liên kết giữa các bộ phận và giảm sai sót trong quản lý.

Song song với đó, hệ thống CRM (Customer Relationship Management) cần được áp dụng để quản lý toàn bộ vòng đời khách hàng. Thông qua CRM, doanh nghiệp có thể theo dõi hành vi khách hàng, lịch sử mua hàng và mức độ tương tác, từ đó cá nhân hóa dịch vụ và nâng cao trải nghiệm khách hàng.

Ngoài ra, công nghệ điện toán đám mây (cloud computing) đóng vai trò quan trọng trong việc giảm chi phí đầu tư hạ tầng công nghệ. Thay vì đầu tư hệ thống máy chủ lớn, doanh nghiệp có thể sử dụng các dịch vụ cloud để lưu trữ và xử lý dữ liệu linh hoạt, an toàn và có khả năng mở rộng cao.

Đặc biệt, việc ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) và phân tích dữ liệu lớn (Big Data) ngày càng trở nên cần thiết. AI có thể hỗ trợ doanh nghiệp trong dự báo nhu cầu thị trường, tối ưu hóa chiến dịch marketing, tự động hóa chăm sóc khách hàng thông qua chatbot, trong khi Big Data giúp phân tích xu hướng tiêu dùng ở quy mô lớn.

Tuy nhiên, điểm quan trọng cần nhấn mạnh là công nghệ không phải mục tiêu cuối cùng, mà là công cụ phục vụ quản trị. Do đó, doanh nghiệp cần lựa chọn công nghệ phù hợp với quy mô và năng lực tài chính, đồng thời có kế hoạch đào tạo nhân sự đi kèm để đảm bảo hiệu quả triển khai.

2.3.3. Phát triển nguồn nhân lực số gắn với tái cấu trúc tổ chức và quy trình quản trị

Trước hết, doanh nghiệp cần xây dựng chiến lược phát triển nguồn nhân lực số theo hướng nâng cao năng lực công nghệ và tư duy số cho toàn bộ nhân viên. Điều này bao gồm việc đào tạo kỹ năng sử dụng các phần mềm quản trị, kỹ năng phân tích dữ liệu cơ bản, kỹ năng làm việc trên nền tảng số và khả năng thích ứng với thay đổi công nghệ.

Đối với đội ngũ quản lý, cần chú trọng đào tạo năng lực quản trị hiện đại, đặc biệt là năng lực ra quyết định dựa trên dữ liệu, tư duy chiến lược số và khả năng điều hành doanh nghiệp trong môi trường số hóa.

Bên cạnh đó, doanh nghiệp cần từng bước tái cấu trúc tổ chức theo hướng tinh gọn và linh hoạt hơn. Các mô hình quản trị truyền thống mang tính phân cấp cứng nhắc cần được thay thế bằng mô hình quản trị linh hoạt (agile management), trong đó nhấn mạnh tính tự chủ của các nhóm làm việc, khả năng phối hợp nhanh và phản ứng kịp thời với thay đổi thị trường.

Việc tái cấu trúc quy trình cũng rất quan trọng. Doanh nghiệp cần rà soát lại toàn bộ quy trình vận hành để loại bỏ các bước trung gian không cần thiết, tăng cường tự động hóa và chuẩn hóa quy trình làm việc. Điều này không chỉ giúp giảm chi phí vận hành mà còn nâng cao hiệu suất lao động và tính minh bạch trong quản trị.

Đặc biệt, cần hình thành văn hóa số trong doanh nghiệp, trong đó khuyến khích chia sẻ thông tin, học tập liên tục, đổi mới sáng tạo và sẵn sàng thích ứng với công nghệ mới. Văn hóa số đóng vai trò là "chất keo" gắn kết giữa công nghệ và con người, đảm bảo quá trình chuyển đổi số diễn ra bền vững.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ và sâu rộng, doanh nghiệp nhỏ và vừa đứng trước cả cơ hội và thách thức lớn trong quá trình nâng cao hiệu quả quản trị. Chuyển đổi số không chỉ đơn thuần là việc ứng dụng công nghệ vào hoạt động sản xuất – kinh doanh, mà quan trọng hơn là sự thay đổi toàn diện về tư duy quản trị, mô hình tổ chức và phương thức ra quyết định dựa trên dữ liệu.

Kết quả nghiên cứu cho thấy, việc nâng cao hiệu quả quản trị DNNVV trong bối cảnh hiện nay cần được tiếp cận theo hướng tổng thể, trong đó ba trụ cột chính giữ vai trò then chốt gồm: (1) đổi mới tư duy quản trị theo hướng dữ liệu hóa và ra quyết định dựa trên phân tích; (2) ứng dụng công nghệ số một cách có chọn lọc, phù hợp với quy mô và năng lực của doanh nghiệp; (3) phát triển nguồn nhân lực số gắn với tái cấu trúc tổ chức và hoàn thiện quy trình quản trị.

Các giải pháp này không tồn tại tách rời mà có mối quan hệ hữu cơ, tác động qua lại lẫn nhau. Việc ứng dụng công nghệ số chỉ phát huy hiệu quả khi doanh nghiệp có đội ngũ nhân lực đáp ứng yêu cầu và một hệ thống quản trị linh hoạt, hiện đại. Đồng thời, chuyển đổi số chỉ thực sự bền vững khi được dẫn dắt bởi tư duy chiến lược đúng đắn từ phía nhà quản lý doanh nghiệp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2023), *Sách trắng doanh nghiệp Việt Nam,* Nhà xuất bản Thống kê, Hà Nội.

Bộ Thông tin và Truyền thông (2022)*, Cẩm nang chuyển đổi số cho doanh nghiệp nhỏ và vừa*, Hà Nội.

Chính phủ Việt Nam (2020), *Chương trình chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030.*